

ÖPPNA JÄMFÖRELSE R HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Öppna jämförelser i överblick 2013

Inledning

Öppna jämförelser har sin främsta betydelse som underlag för förbättringsarbete på verksamhetsnivå. Då är det de enskilda indikatorerna inom relevanta områden som står i centrum. I flera sammanhang finns det emellertid behov av en övergripande bild av hur vårdens kvalitet och resultat i det egna landstinget står sig i jämförelse med andra landsting. Även för att kunna jämföra med vårdkostnaderna är det nödvändigt att få en sammanfattande bild av kvalitet och resultat.

I denna rapport redovisas beräkningar av landstingsindex som på olika aggregeringsnivåer ger ett sammanfattande värde av indikatorerna i Öppna jämförelser. Indexen är beräknade med en enkel formel och beskriver medelvärden för respektive landsting position i förhållande till övriga landsting för grupper av indikatorer.

Jämförelse mellan landstingens indextal måste därför göras med försiktighet och mer ses som en signal om var en djupare analys av skillnader är mest angelägen än som ett slutligt omdöme av kvalitet och resultat.

Indexberäkning

Beräkning av indexvärden sker i två steg. Det första är att respektive landstings värde för varje indikator räknas om till en gemensam skala mellan 0 och 1, s.k. *Rescaling*. Genom att alla indikatorer uttrycks i samma skala kan olika indikatorer summeras och genomsnittsvärden kan beräknas för grupper av indikatorer. På så sätt skapas index för indikatorgrupper.

Indexvärde för en enskild indikator där ett så högt värde som möjligt är eftersträvanvärt beräknas med formeln:

$$Index = (\text{ eget värde} - \text{ lägsta värde}) / (\text{ högsta värde} - \text{ lägsta värde}).$$

För de indikatorer där istället ett lågt värde är önskvärt beräknas index som

$$1 - \text{Index}.$$

Det landsting som har det bästa resultatet får värdet 1 och det landsting med det sämsta resultatet får värdet 0. Indexvärdet talar om var det enskilda landstingets värde för indikatorn ligger i förhållande till landstingen med högsta respektive lägsta värdet. Indexvärdet 0,5 anger att det aktuella indikatorvärdet ligger mitt emellan högsta och lägsta värde.

Metoden innebär att skillnaden i indexvärden mellan sämsta och bästa landsting alltid är densamma oavsett hur stor skillnaden är i faktiska indikatorvärden. Därmed tenderar skillnaden mellan indikatorvärden som ligger nära varandra förstärkas och minskas om indikatorvärdena är kraftigt åtskilda.

Beräkning av index för grupper av indikatorer sker genom att beräkna medelvärdet av indextal för de indikatorer som hör till gruppen. Varje indikator får därmed samma vikt i indexberäkningen.

Ett sammanfattande index för medicinsk kvalitet beräknas som genomsnittet av indextal för de medicinska indexgrupperna. Det innebär att varje medicinskt område får samma vikt oavsett hur många indikatorer det omfattar.

I rapporten redovisas även ett totalindex som sammanfattar samtliga indikatorer. Detta index är en viktad sammanvägning av index för medicinsk kvalitet med vikten 60 procent, tillgänglighet med vikten 20 procent och patientnöjdhet med vikten 20 procent. Detta innebär att tillgänglighet och patientnöjdhet ges en större vikt än de olika medicinska indexgrupperna. Som jämförelse redovisas även indextal där alla indexgrupper ges samma vikt (1/14).

Styrkor och svagheter med index

Fördelen med index är att det kan skapa överblick i ett omfattande datamaterial. I många sammanhang finns behov av att få en sammanfattande bild av landstingets resultat. Index ger en enkel signal om var det förbättringsarbete som Öppna jämförelser syftar till i första hand skall sättas in.

Som en illustration kan vi använda indexvärdena för Uppsala. Det totala indexvärdet, om alla indexgrupper vägs lika, är 0,52 och rangordningen 17. Indexvärdet indikerar att spridningen mellan landstingen är relativt liten när många indikatorer vägs ihop. (Om Uppsala hade varit sämst på alla indikatorer hade värdet varit 0 och om de varit bäst hade värdet varit 1.) För de olika indexgrupperna ser resultaten ut på följande sätt:

Indexvärden för Landstinget i Uppsala		
Indikatorgrupp	Rang	Indikatorvärde
TOTALT	17	0,52
KVINNOSJUKVÅRD	21	0,36
FÖRTROENDE	19	0,27
TILLGÄNGLIGHET	18	0,36
LÄKEMEDEL	17	0,45
DIABETES	15	0,45
KIRURGI	15	0,5
RÖRELSEORG	12	0,59
STROKE	12	0,5
ÖVERGRIPANDE	11	0,51
PSYKIATRI	10	0,59
GRAVIDITET	9	0,65
INTENSIVVÅRD	4	0,62
HJÄRT	2	0,67
CANCER	1	0,73

Denna tabell visar att de svaga sidor som Uppsala kan ha skall sökas inom gruppen kvinnosjukvård och sedan förtroende och tillgänglighet. För kvinnosjukvård ligger Uppsala på rang 21, dvs. sist. För de enskilda indikatorerna inom kvinnosjukvård ser värdena ut enligt följande:

Uppsalas värden för indikatorerna inom området Kvinnosjukvård			
Indikator	Rang	Indexvärde	Faktiskt värde resp genomsnitt
49. Andel kvinnor som anger att de var komplikationsfria och utan oväntade besvär 2 månader efter borttagande av livmoder	21	0,0	63/73
52. Andel kvinnor som anger att de aldrig eller nästan aldrig har framfallssymtom 1 år efter operationen	21	0,0	64/77
54. Andel kvinnor som anger att de är kontinenta 1 år efter operation för urininkontinens	21	0,0	53/67
50. Andel kvinnor som anger att de är nöjda eller mycket nöjda 1 år efter borttagande av livmoder	16	0,21	87/91
55. Dagkirurgiska operationer vid livmoderframfall	14	0,33	31/44
48. Önskade händelser efter borttagande av livmoder	10	0,61	1,9/2,4
51. Andel kvinnor som anger att de var komplikationsfria och utan oväntade besvär 2 månader efter operation för livmoderframfall	6	0,77	85/79
53. Andel kvinnor som anger att de var komplikationsfria och utan oväntade besvär 2 månader efter operation för urininkontinens	3	0,9	86/83

Uppsala visar goda värden för patientrapporterade komplikationer två månader efter ingrepp vad gäller livmoderframfall och inkontinens, men sämre för de indikatorer som mäter patientrapporterat resultat efter ett år. Tolkningen av dessa resultat kan bara göras av de verksamhetsansvariga.

Det finns flera problem med index.

- Som index beräknas är det enbart ett relativ mått. Det säger inget om vårdens resultat i absoluta termer. Ett högt indexvärde visar att landstinget har goda resultat i förhållande till övriga landsting. Även landsting med lågt indextal kan ha goda värden om alla landsting ligger bra till.
- Indexvärdena beräknas utifrån högsta och lägsta värde på respektive indikator. Det medför att spridningen i värden mellan landstingen inte påverkar indexvärdet. Det högsta värdet får alltid indextalet 1 och det lägsta indexvärdet 0, oavsett avståndet i underliggande indikatorvärden. Skillnader mellan landstingen tenderar därmed att överdrivas. För några av indikatorerna är spridningen låg, t.ex. dödlighet i bröstcancer, medan andra uppvisar en stor spridning, t.ex. förekomst av multidisciplinär konferens vid lungcancer. För båda indikatorerna fördelas landstingen på skalan mellan 0 och 1.
- Vid beräkning av indexvärden för de olika sjukdomsgrupperna ges varje indikator samma vikt. Indikatorerna skiljer sig emellertid i flera viktiga avseenden. Några avser medicinska resultat, t.ex. komplikationer efter inkontinensoperation, medan andra är s.k. processindikatorer, t.ex. dagkirurgiska operationer av livmoderframfall. Indexet för kvinnosjukvård väger samman dessa indikatorer med samma vikt.

Redovisning

Nedan redovisas för varje index landstingen i rangordning. En jämförelse görs med rangordning för motsvarande sjukdomsgrupp i Öppna jämförelser 2012 respektive 2011. Det bör dock påpekas att indikatorerna inte är identiska för alla tre åren. Några indikatorer har tagits bort och andra har tillkommit. Njursjukvård finns t.ex. inte med i årets Öppna jämförelser, till skillnad från tidigare års.

För ögonsjukvård saknas värden för flera landsting varför denna grupp har utelämnats i indexberäkningen.

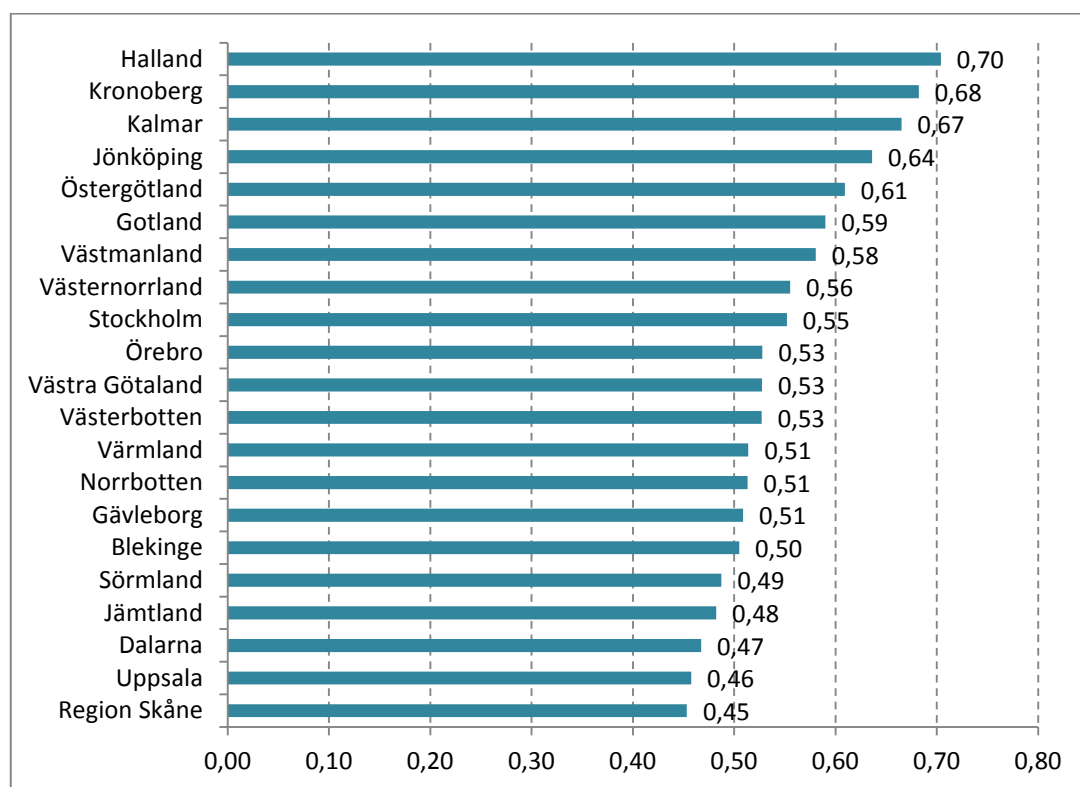
På sedvanligt sätt är landstingen indelade i tre grupper med olika färgmarkering.

Till skillnad från tidigare år har inte beräknats något index för kostnader. Istället redovisas strukturjusterade kostnader i absoluta tal.

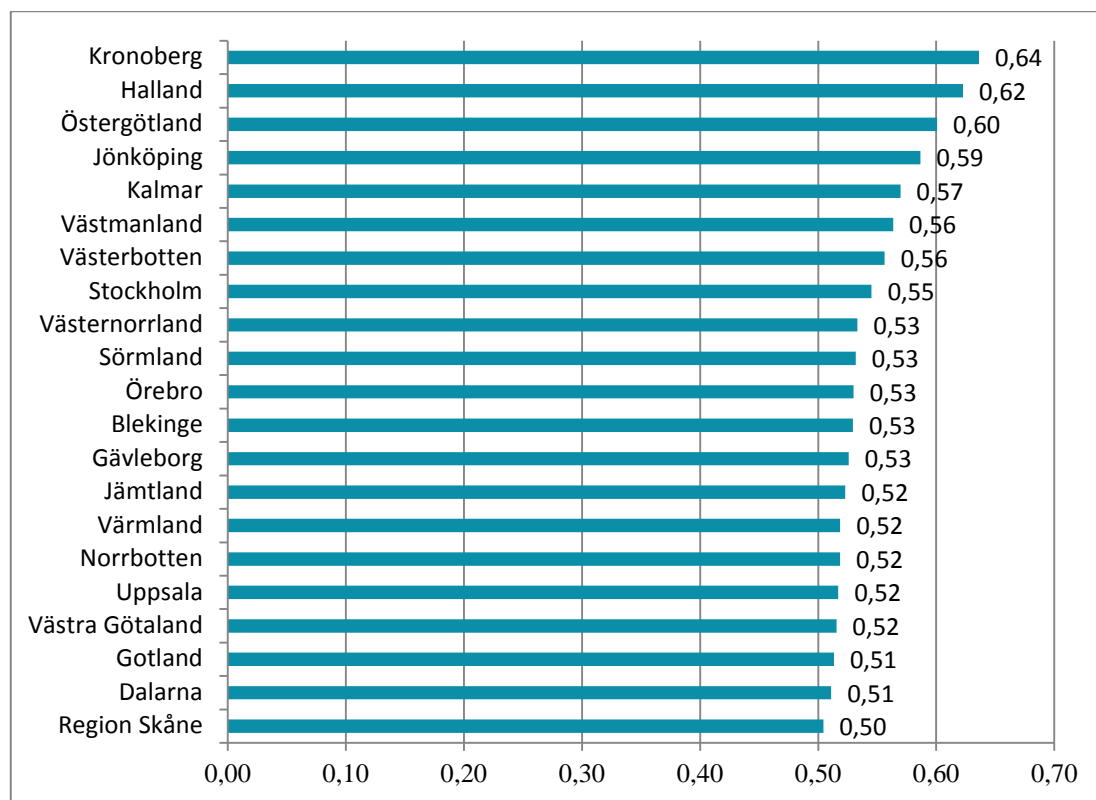
Totalindex

Sammanvägning av indextalen medicinska indikatorer (60%), tillgänglighet (20%) och patienterfarenhet (20%)

	2013	2012	2011
Halland	1	1	1
Kronoberg	2	2	2
Kalmar	3	5	3
Jönköping	4	3	10
Östergötland	5	4	9
Gotland	6	10	15
Västmanland	7	21	21
Västernorrland	8	15	20
Stockholm	9	7	14
Örebro	10	16	13
Västra Götaland	11	9	4
Västerbotten	12	11	7
Värmland	13	8	8
Norrbotten	14	13	5
Gävleborg	15	14	16
Blekinge	16	6	11
Sörmland	17	12	17
Jämtland	18	19	18
Dalarna	19	20	19
Uppsala	20	17	6
Region Skåne	21	18	12

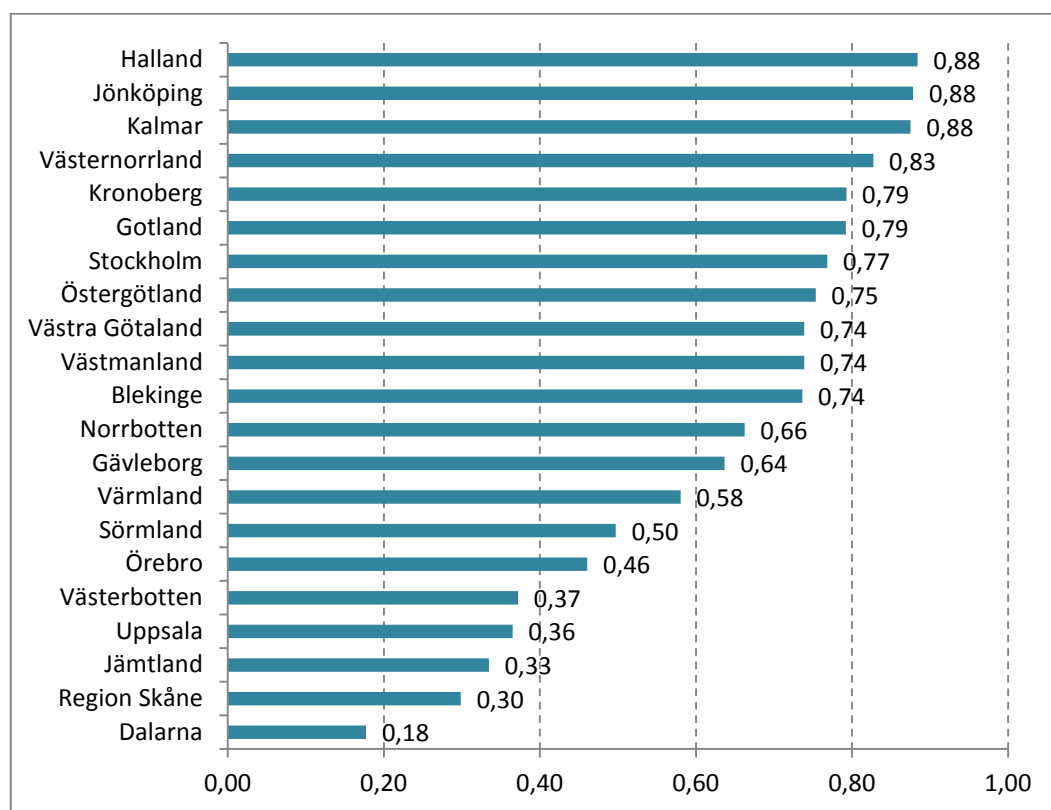
Sammanvägning av indexgrupperna med samma vikt för varje grupp.

Rangordningen mellan landstingen ändras något om alla indikatorgrupperna får samma vikt. Likaså krymper skillnaden mellan landstingen. Det avspeglar att resultaten på indikatorerna för tillgänglighet och patienterfarenhet har större spridning än för de medicinska indikatorerna.

Tillgänglighet

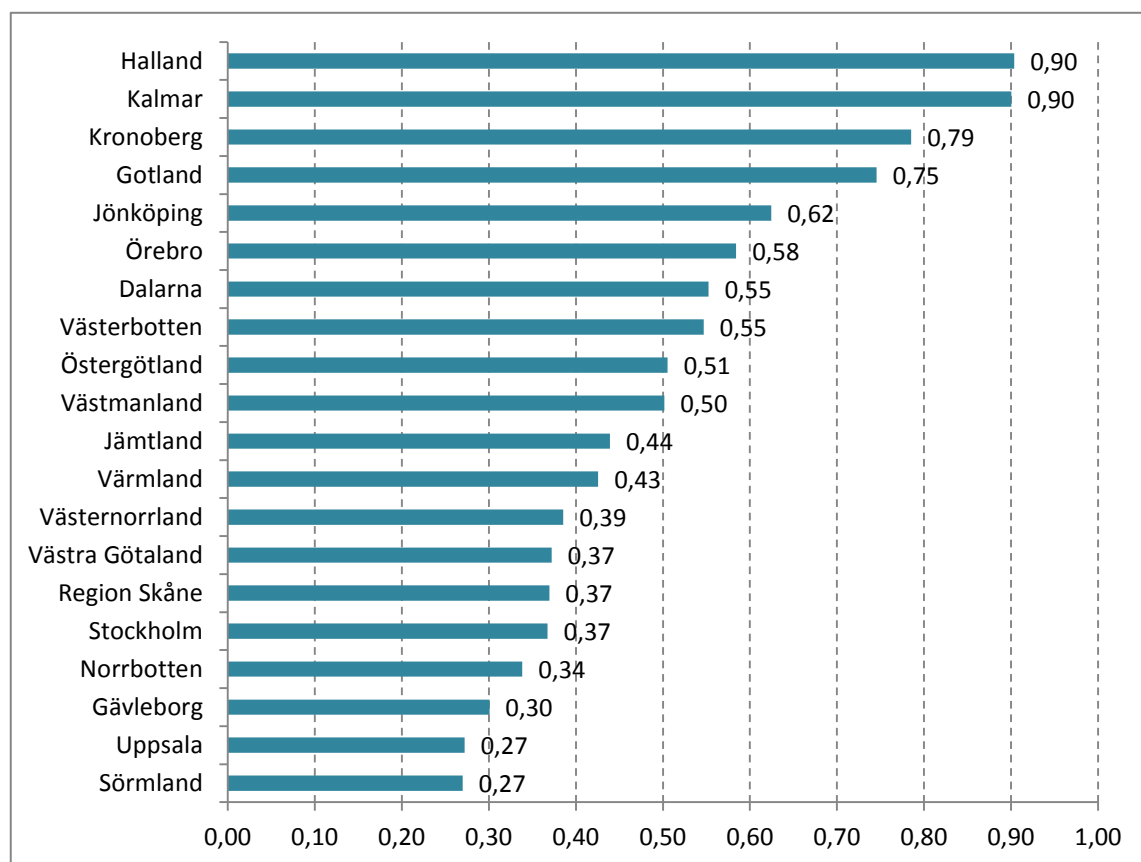
	2013	2012	2011
Halland	1	1	1
Jönköping	2	3	10
Kalmar	3	5	3
Västernorrland	4	4	5
Kronoberg	5	2	2
Gotland	6	12	12
Stockholm	7	13	18
Östergötland	8	7	9
Västra Götaland	9	8	4
Västmanland	10	18	14
Blekinge	11	6	11
Norrbottn	12	9	6
Gävleborg	13	11	7
Värmland	14	10	16
Sörmland	15	14	17
Örebro	16	17	20
Västerbotten	17	15	8
Uppsala	18	19	15
Jämtland	19	16	13
Region Skåne	20	20	19
Dalarna	21	21	21

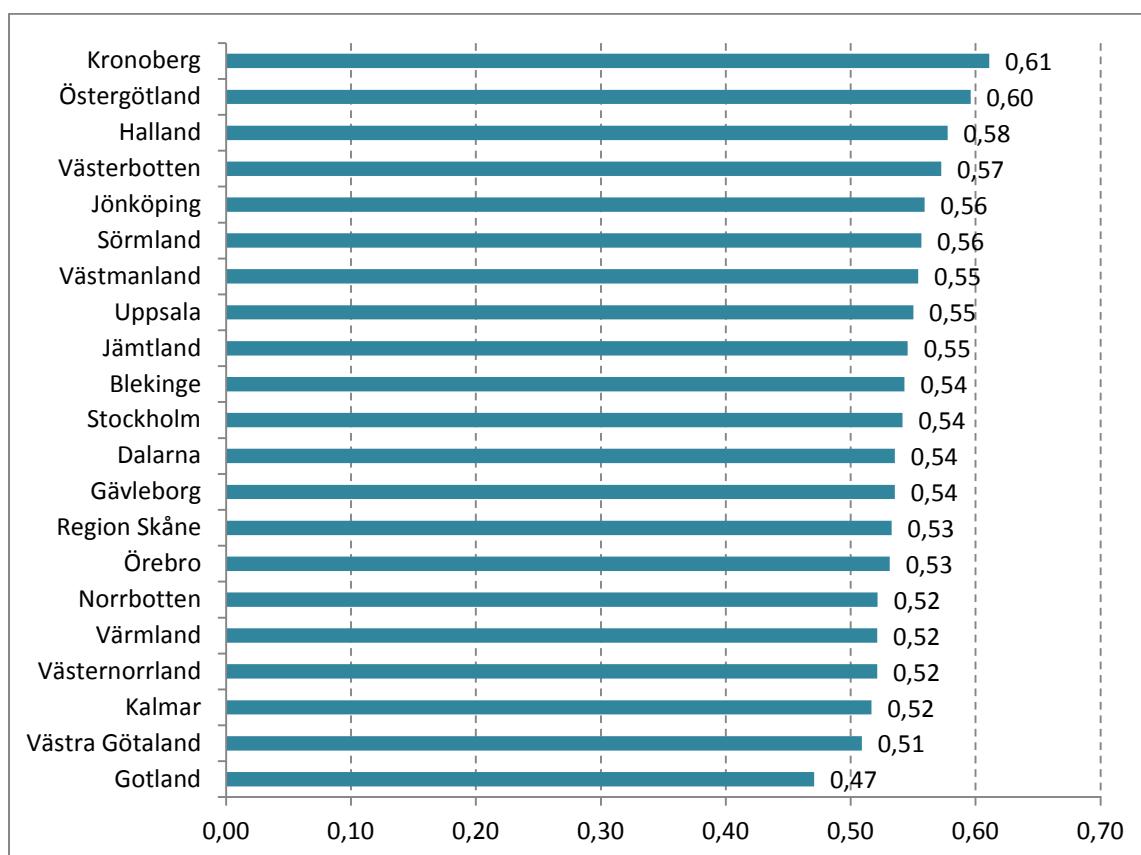
Förtroende och patienterfarenhet

	2013	2012	2011
Halland	1	1	1
Kalmar	2	3	2
Kronoberg	3	2	3
Gotland	4	7	
Jönköping	5	4	12
Örebro	6	14	6
Dalarna	7	9	11
Västerbotten	8	15	9
Östergötland	9	8	13
Västmanland	10	20	18
Jämtland	11	6	14
Värmland	12	16	10
Västernorrland	13	10	4
Västra Götaland	14	21	17
Region Skåne	15	11	7
Stockholm	16	12	
Norrbottn	17	19	
Gävleborg	18	18	16
Uppsala	19	13	8
Sörmland	20	17	15

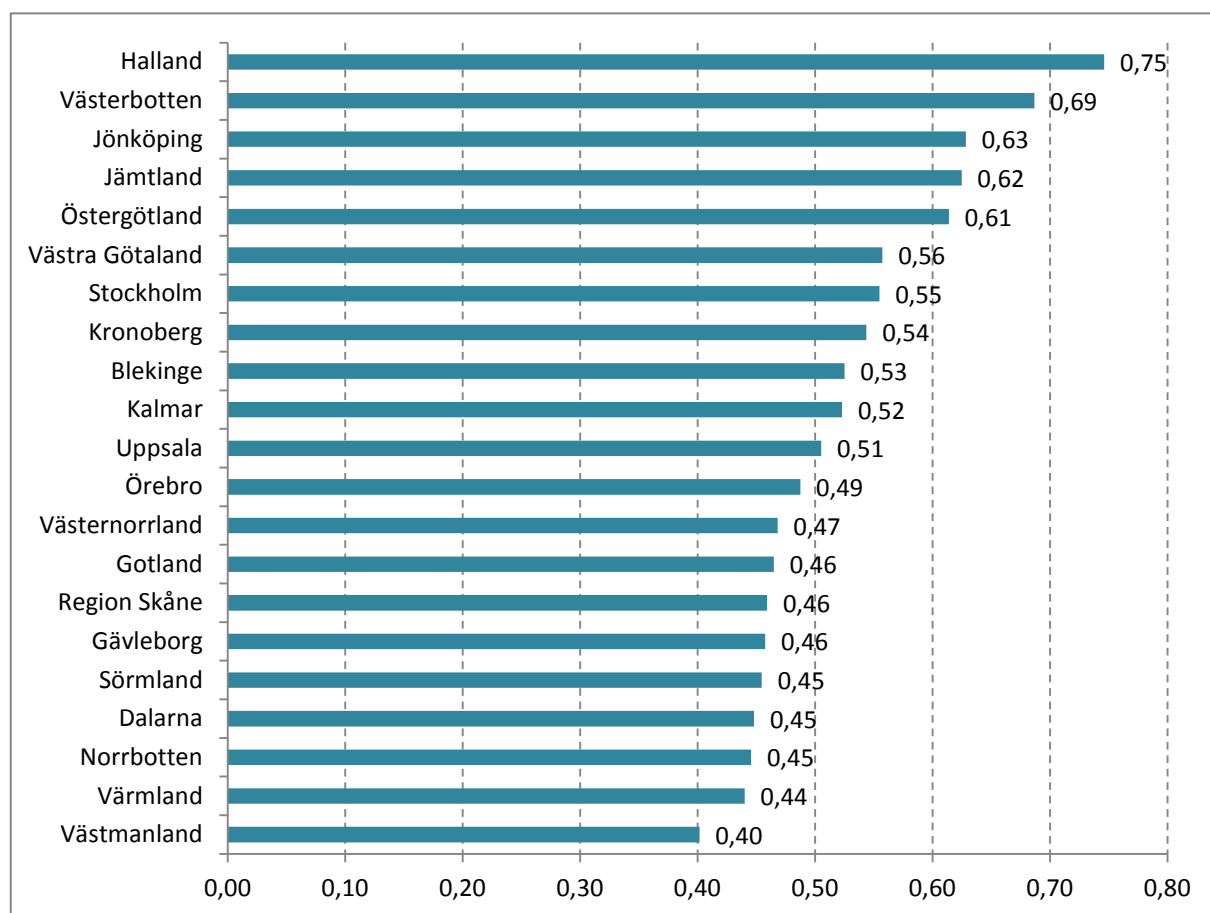
Medicinska indikatorer sammantagna

	2013	2012	2011
Kronoberg	1	2	6
Östergötland	2	1	2
Halland	3	5	3
Västerbotten	4	15	10
Jönköping	5	4	4
Sörmland	6	8	13
Västmanland	7	6	14
Uppsala	8	3	1
Jämtland	9	21	17
Blekinge	10	18	19
Stockholm	11	9	8
Dalarna	12	12	7
Gävleborg	13	19	20
Region Skåne	14	7	5
Örebro	15	11	9
Norrbottn	16	13	12
Värmland	17	10	18
Västernorrland	18	16	11
Kalmar	19	14	16
Västra Götaland	20	17	15
Gotland	21	20	21

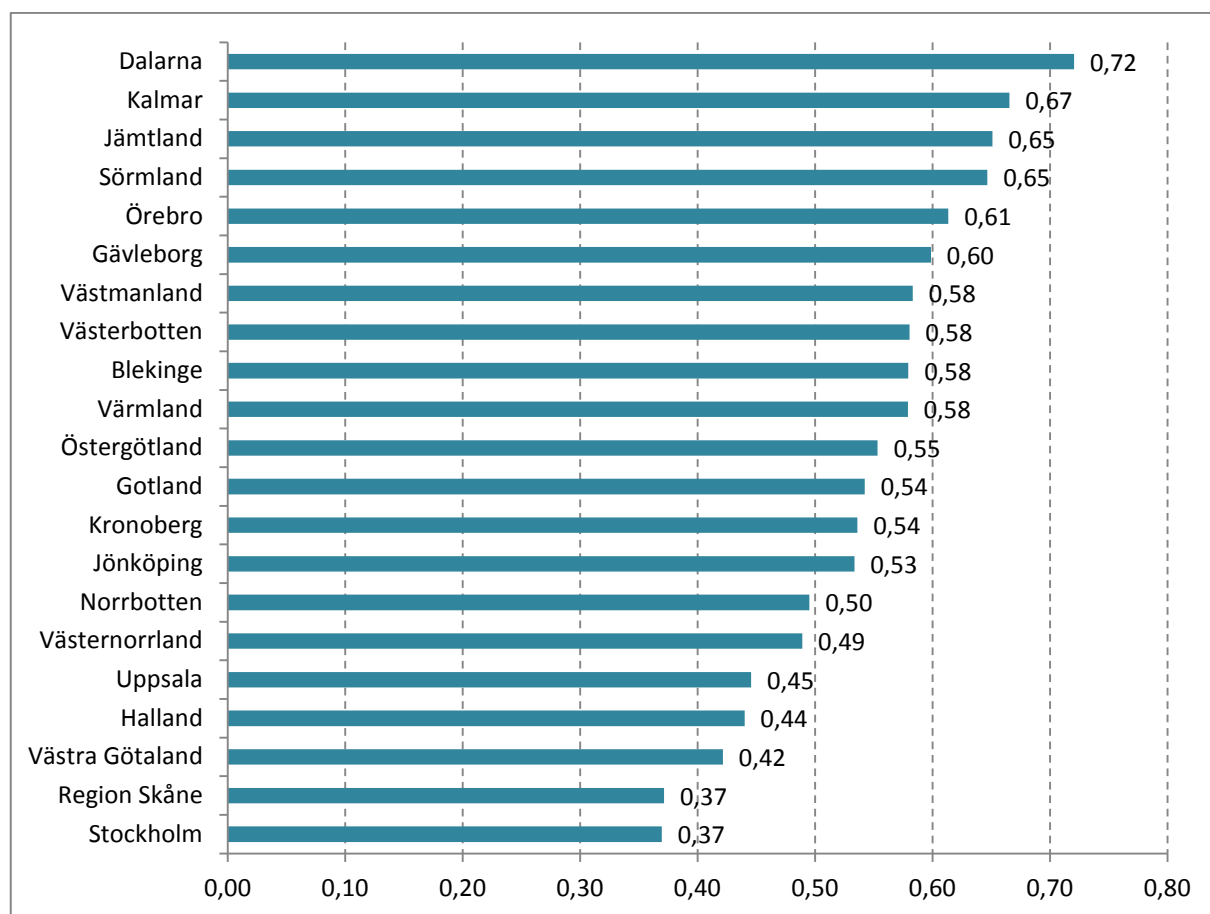
Övergripande indikatorer (14 st)

	2013	2012	2011
Halland	1	1	1
Västerbotten	2	4	3
Jönköping	3	2	4
Jämtland	4	17	19
Östergötland	5	6	6
Västra Götaland	6	5	5
Stockholm	7	12	11
Kronoberg	8	7	2
Blekinge	9	3	7
Kalmar	10	13	17
Uppsala	11	9	12
Örebro	12	14	8
Västernorrland	13	19	10
Gotland	14	10	9
Skåne	15	15	13
Gävleborg	16	21	20
Sörmland	17	20	15
Dalarna	18	11	14
Norrbottn	19	16	18
Värmland	20	18	21
Västmanland	21	8	16

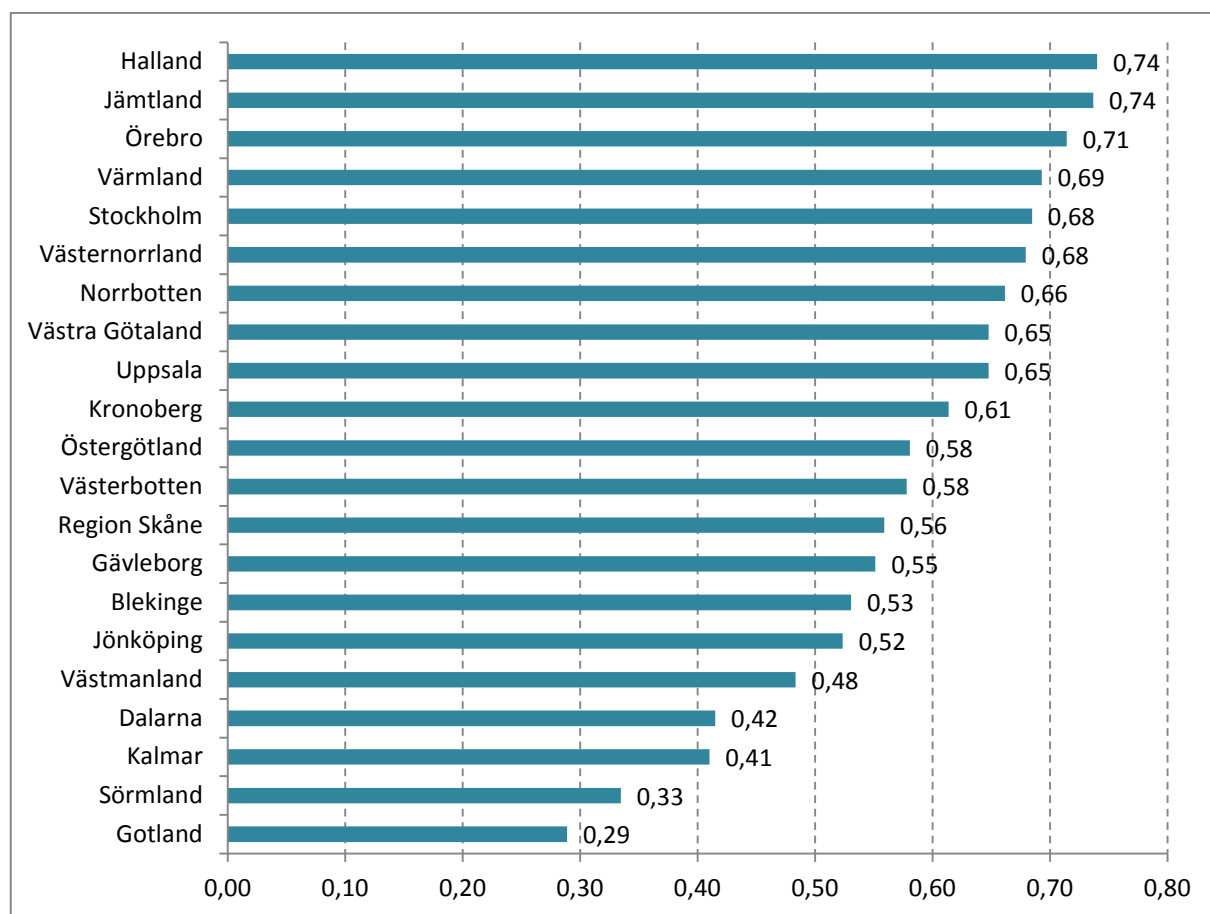
Läkemedelsbehandling (10 st)

	2013	2012	2011
Dalarna	1	2	2
Kalmar	2	3	7
Jämtland	3	4	3
Sörmland	4	1	1
Örebro	5	10	9
Gävleborg	6	8	6
Västmanland	7	6	4
Västerbotten	8	13	13
Blekinge	9	9	11
Värmland	10	11	10
Östergötland	11	7	5
Gotland	12	15	16
Kronoberg	13	18	17
Jönköping	14	14	12
Norrbottn	15	5	8
Västernorrland	16	12	14
Uppsala	17	19	15
Halland	18	17	18
Västra Götaland	19	16	19
Region Skåne	20	20	20
Stockholm	21	21	21

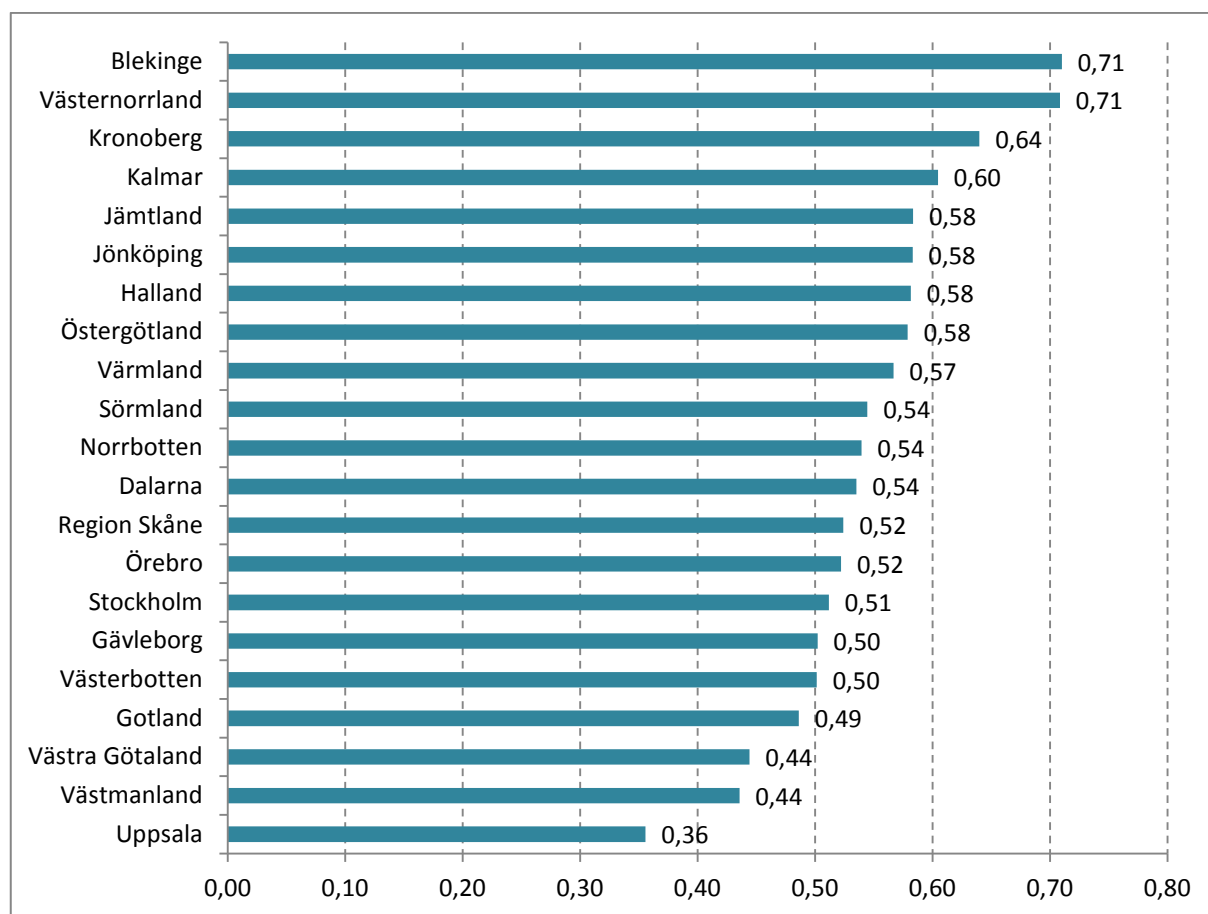
Graviditet, förlossning och nyföddhetsvård (8 st)

	2013	2012	2011
Halland	1	10	8
Jämtland	2	3	9
Örebro	3	4	6
Värmland	4	1	2
Stockholm	5	2	10
Västernorrland	6	13	14
Norrbottn	7	7	3
Västra Götaland	8	6	5
Uppsala	9	8	1
Kronoberg	10	5	15
Östergötland	11	11	7
Västerbotten	12	14	4
Region Skåne	13	9	12
Gävleborg	14	12	11
Blekinge	15	17	21
Jönköping	16	16	13
Västmanland	17	15	19
Dalarna	18	18	17
Kalmar	19	19	18
Sörmland	20	21	16
Gotland	21	20	20

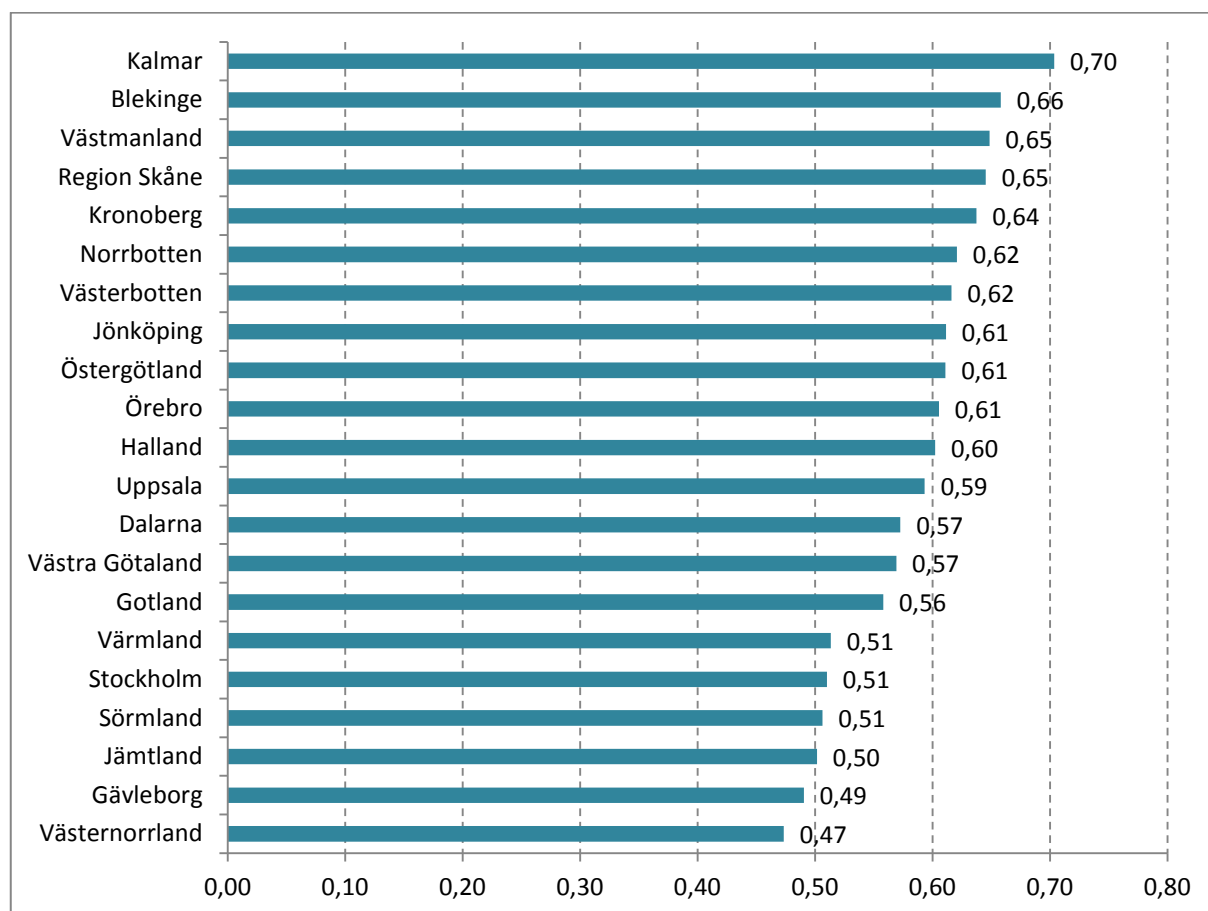
Kvinnosjukvård (8 st)

	2013	2012	2011
Blekinge	1	1	9
Västernorrland	2	7	1
Kronoberg	3	3	7
Kalmar	4	11	4
Jämtland	5	18	14
Jönköping	6	9	6
Halland	7	12	8
Östergötland	8	6	5
Värmland	9	2	
Sörmland	10		
Norrbottn	11	8	
Dalarna	12	13	10
Region Skåne	13	10	13
Örebro	14	5	3
Stockholm	15	17	
Gävleborg	16	4	2
Västerbotten	17	15	16
Gotland	18		
Västra Götaland	19	16	12
Västmanland	20	19	15
Uppsala	21	14	11

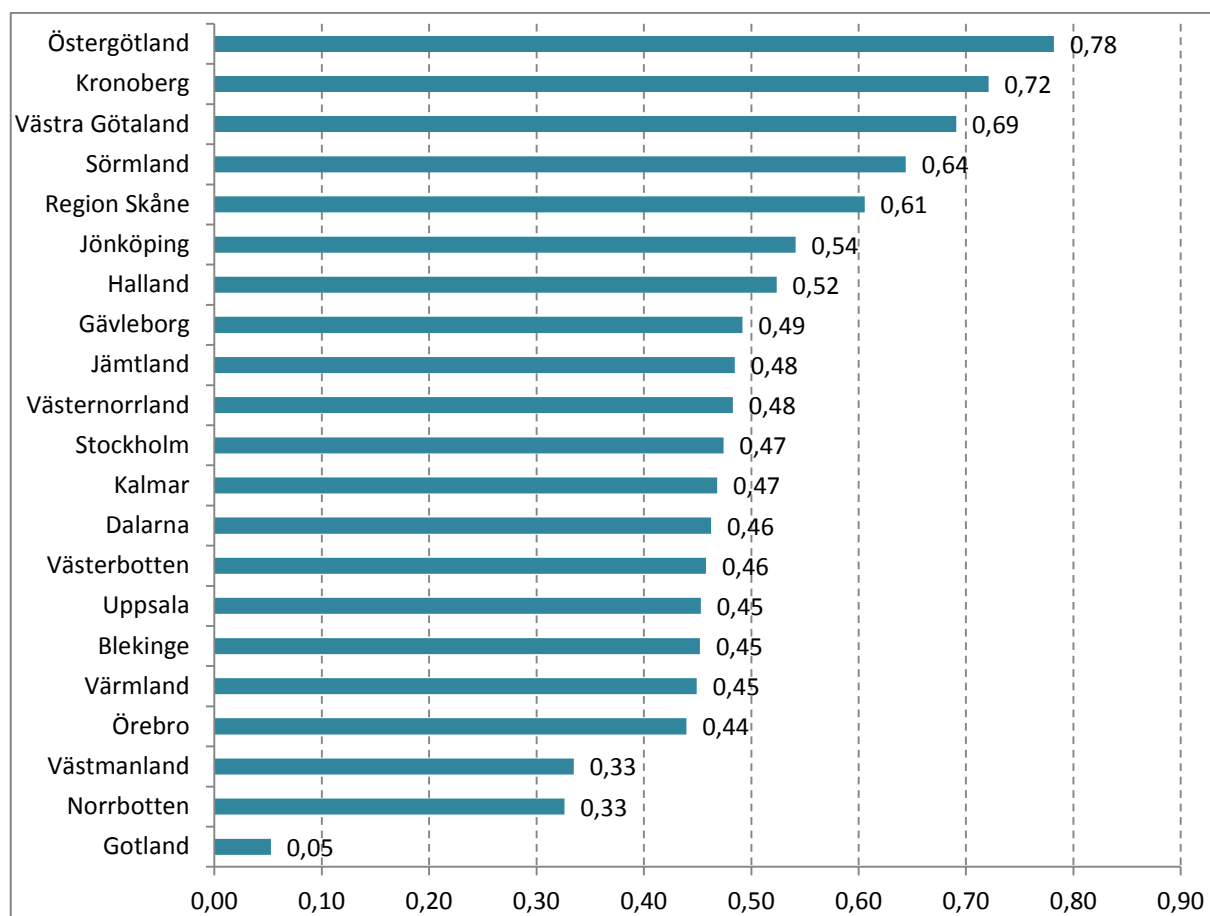
Rörelseorganens sjukdomar (18 st)

	2013	2012	2011
Kalmar	1	10	7
Blekinge	2	2	1
Västmanland	3	19	16
Region Skåne	4	4	4
Kronoberg	5	7	13
Norrbottn	6	5	5
Västerbotten	7	12	2
Jönköping	8	8	10
Östergötland	9	6	18
Örebro	10	1	17
Halland	11	14	12
Uppsala	12	15	9
Dalarna	13	3	3
Västra Götaland	14	17	14
Gotland	15	21	21
Värmland	16	11	19
Stockholm	17	16	11
Sörmland	18	9	6
Jämtland	19	13	15
Gävleborg	20	18	20
Västernorrland	21	20	8

Diabetesvård (7 st)

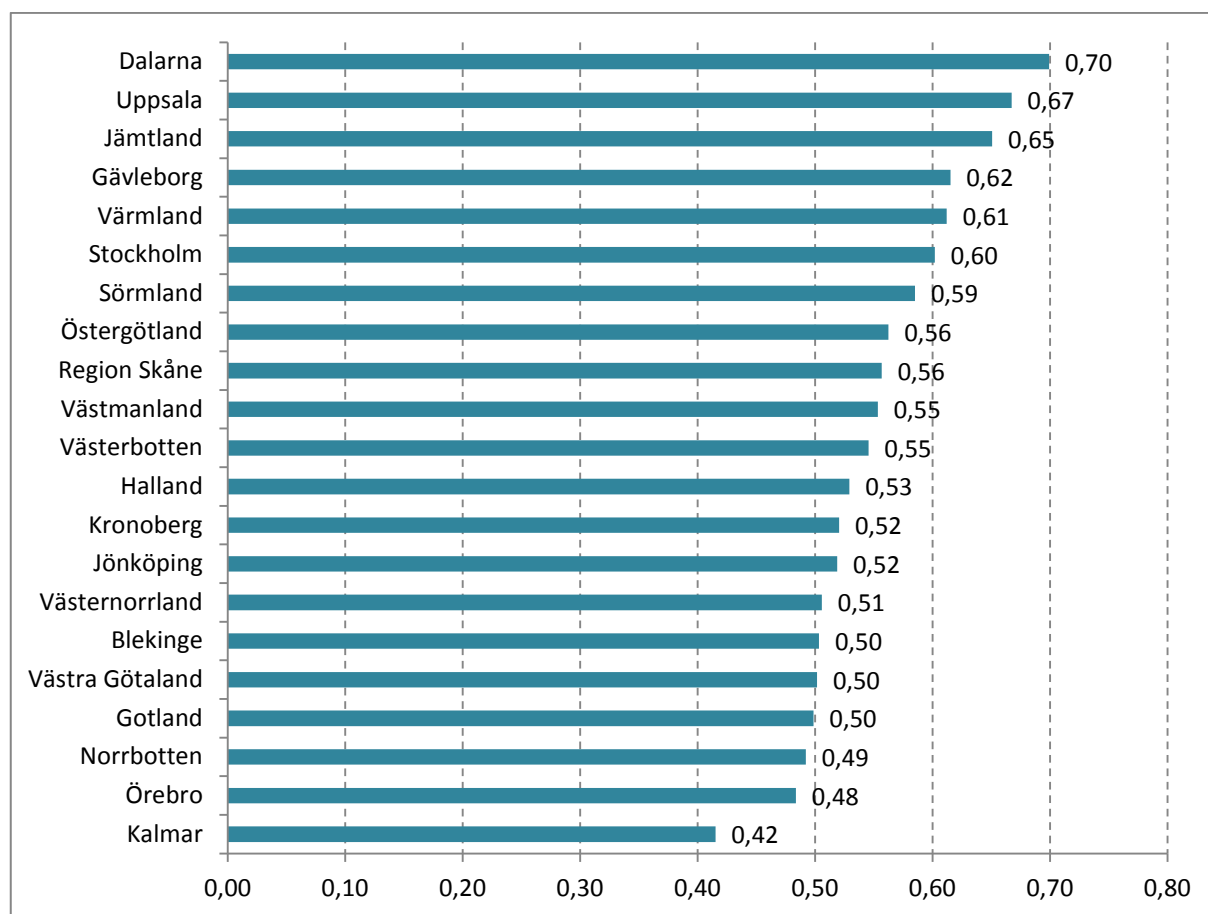
	2013	2012	2011
Östergötland	1	1	1
Kronoberg	2	2	3
Västra Götaland	3	3	4
Sörmland	4	5	13
Region Skåne	5	4	7
Jönköping	6	9	2
Halland	7	8	14
Gävleborg	8	7	6
Jämtland	9	19	9
Västernorrland	10	16	17
Stockholm	11	10	12
Kalmar	12	6	10
Dalarna	13	14	8
Västerbotten	14	17	11
Uppsala	15	12	16
Blekinge	16	15	18
Värmland	17	13	5
Örebro	18	11	15
Västmanland	19	18	20
Norrbottn	20	20	19
Gotland	21	21	21

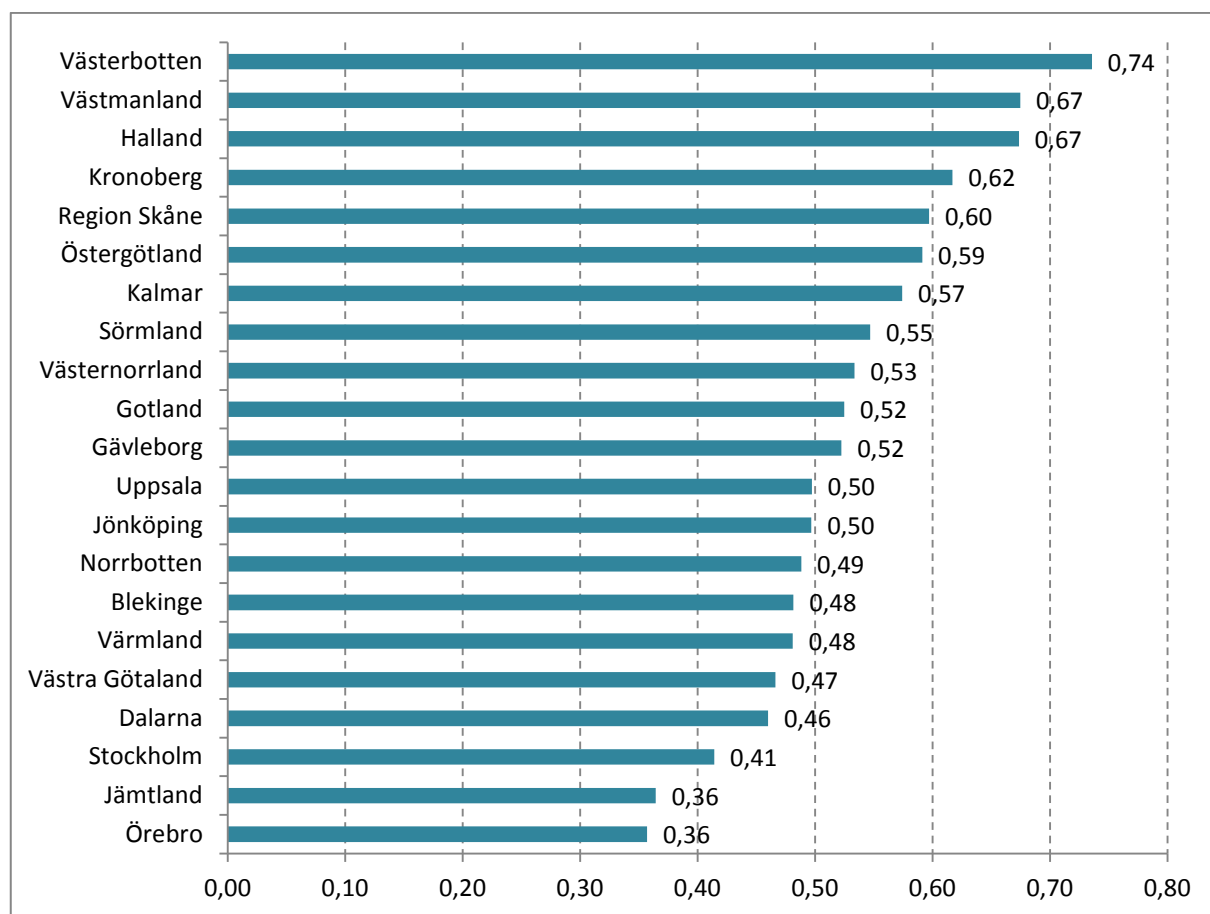
Hjärtsjukvård (14 st)

	2013	2012	2011
Dalarna	1	2	12
Uppsala	2	1	2
Jämtland	3	7	9
Gävleborg	4	4	19
Värmland	5	9	14
Stockholm	6	12	6
Sörmland	7	3	1
Östergötland	8	5	8
Region Skåne	9	8	5
Västmanland	10	19	4
Västerbotten	11	10	3
Halland	12	16	18
Kronoberg	13	18	10
Jönköping	14	6	7
Västernorrland	15	11	16
Blekinge	16	17	11
Västra Götaland	17	15	20
Gotland	18	20	13
Norrbottn	19	21	21
Örebro	20	13	15
Kalmar	21	14	17

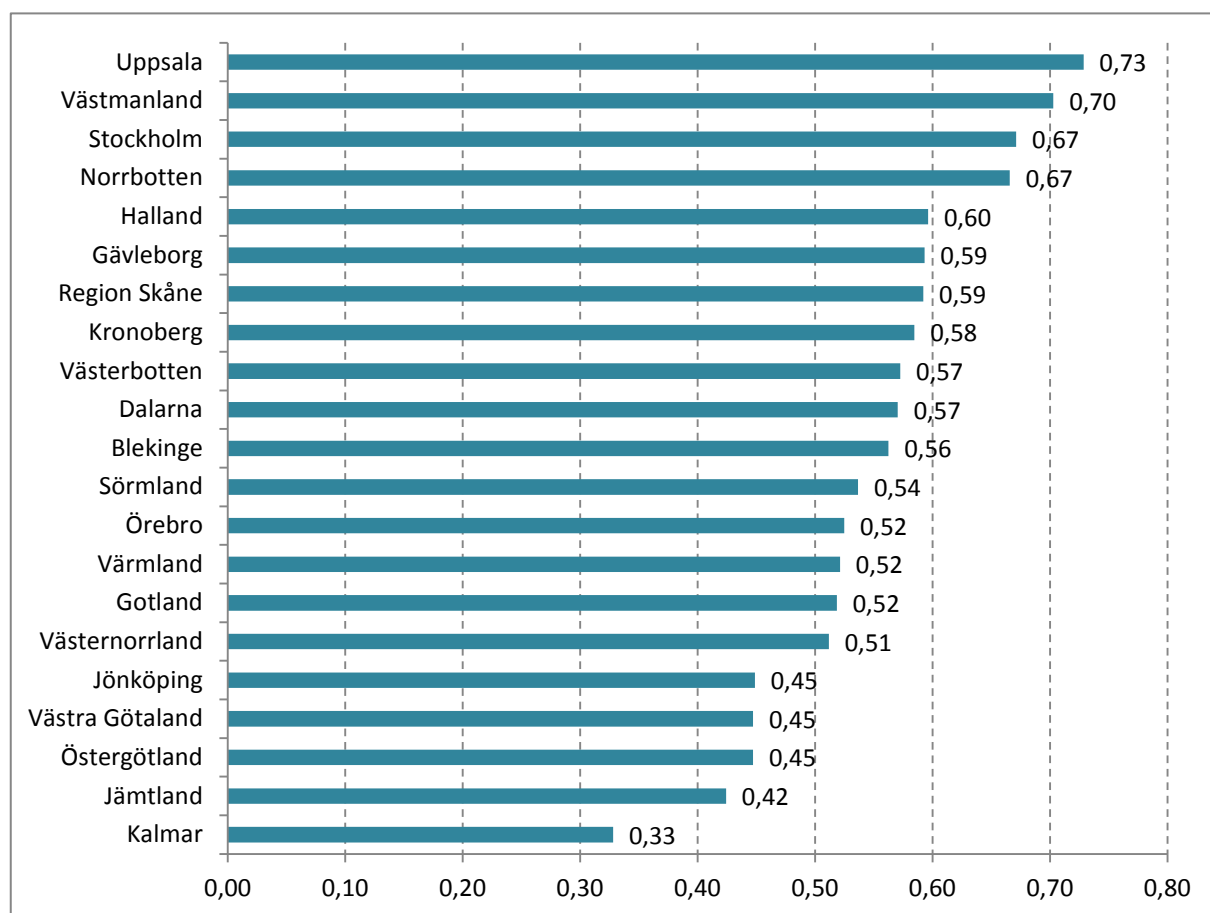
Strokesjukvård och MS (13 st)

	2013	2012	2011
Västerbotten	1	1	2
Västmanland	2	7	1
Halland	3	2	3
Kronoberg	4	8	18
Region Skåne	5	4	4
Östergötland	6	3	6
Kalmar	7	5	12
Sörmland	8	12	12
Västernorrland	9	11	11
Gotland	10	9	20
Gävleborg	11	15	9
Uppsala	12	6	7
Jönköping	13	13	8
Norrbottn	14	16	13
Blekinge	15	20	11
Värmland	16	18	17
Västra Götaland	17	17	14
Dalarna	18	10	10
Stockholm	19	14	15
Jämtland	20	21	21
Örebro	21	19	19

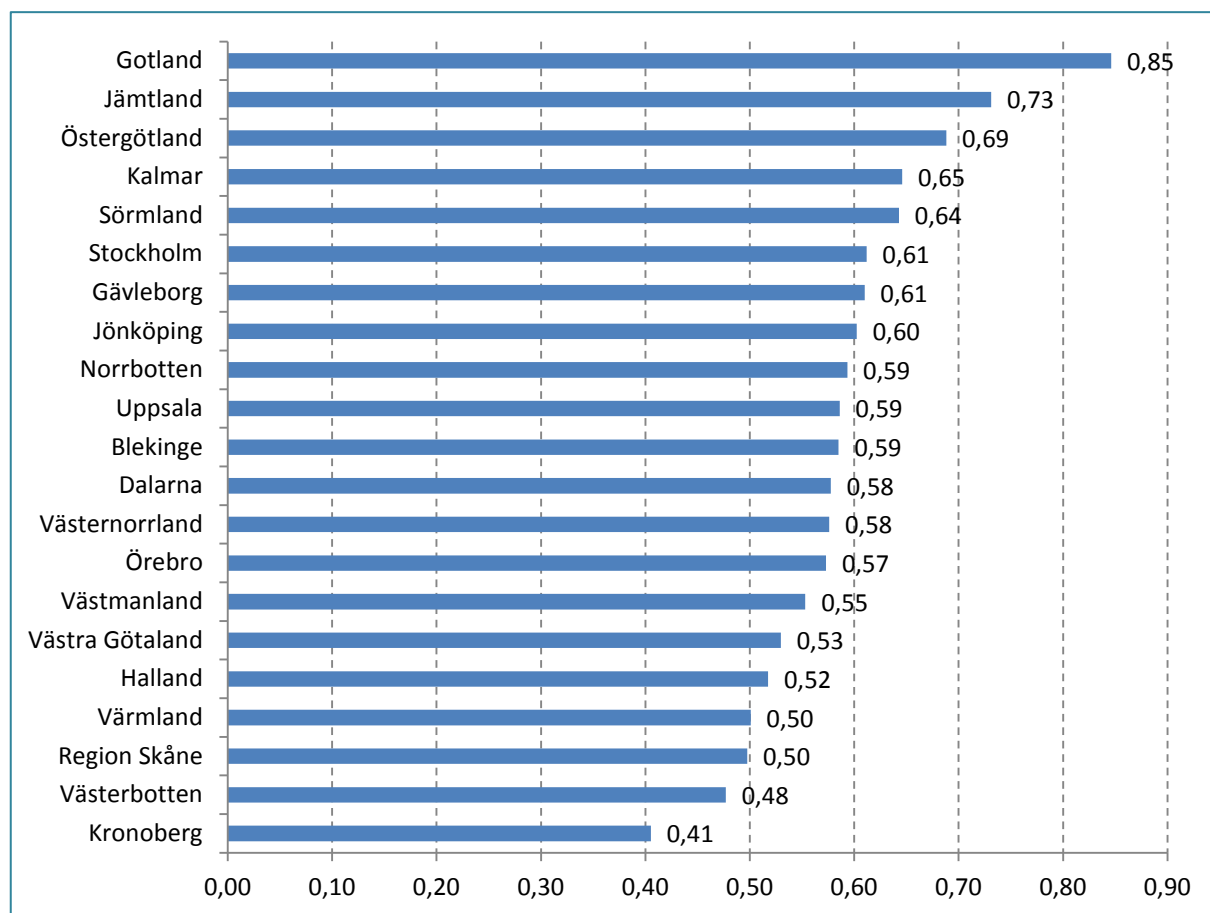
Cancersjukvård (16 st)

	2013	2012	2011
Uppsala	1	1	1
Västmanland	2	2	2
Stockholm	3	3	3
Norrbottn	4	6	5
Halland	5	5	4
Gävleborg	6	17	16
Region Skåne	7	8	8
Kronoberg	8	14	15
Västerbotten	9	10	6
Dalarna	10	11	12
Blekinge	11	12	11
Sörmland	12	7	9
Örebro	13	16	14
Värmland	14	9	18
Gotland	15	4	7
Västernorrland	16	15	20
Jönköping	17	19	19
Västra Götaland	18	18	17
Östergötland	19	13	10
Jämtland	20	21	21
Kalmar	21	20	13

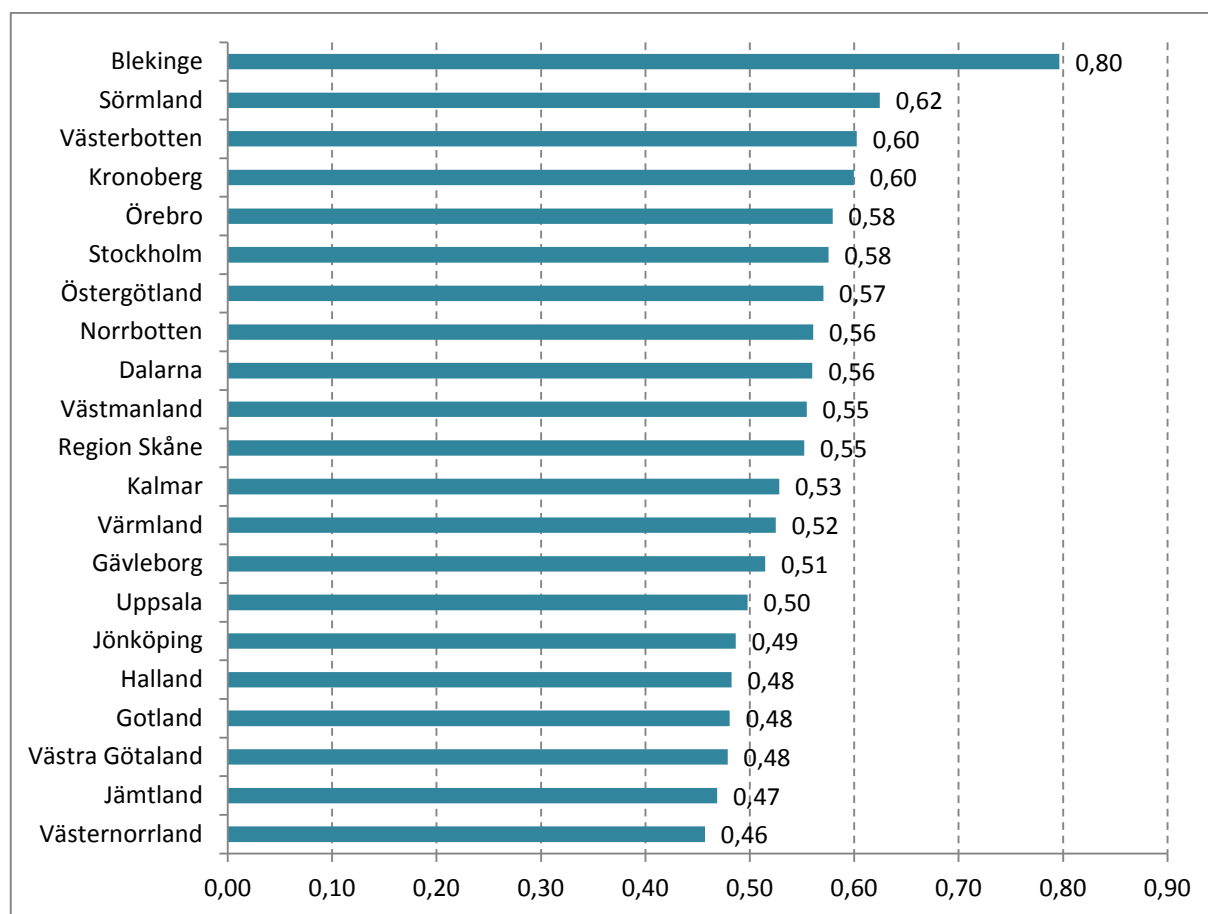
Psykiatrisk vård (13 st)

	2013	2012	2011
Gotland	1	1	2
Jämtland	2	15	1
Östergötland	3	8	12
Kalmar	4	3	11
Sörmland	5	6	3
Stockholm	6	10	10
Gävleborg	7	14	18
Jönköping	8	7	8
Norrbottn	9	2	5
Uppsala	10	9	6
Blekinge	11	21	21
Dalarna	12	16	13
Västernorrland	13	5	4
Örebro	14	11	17
Västmanland	15	17	19
Västra Götaland	16	18	14
Halland	17	12	16
Värmland	18	4	9
Region Skåne	19	19	15
Västerbotten	20	20	20
Kronoberg	21	13	7

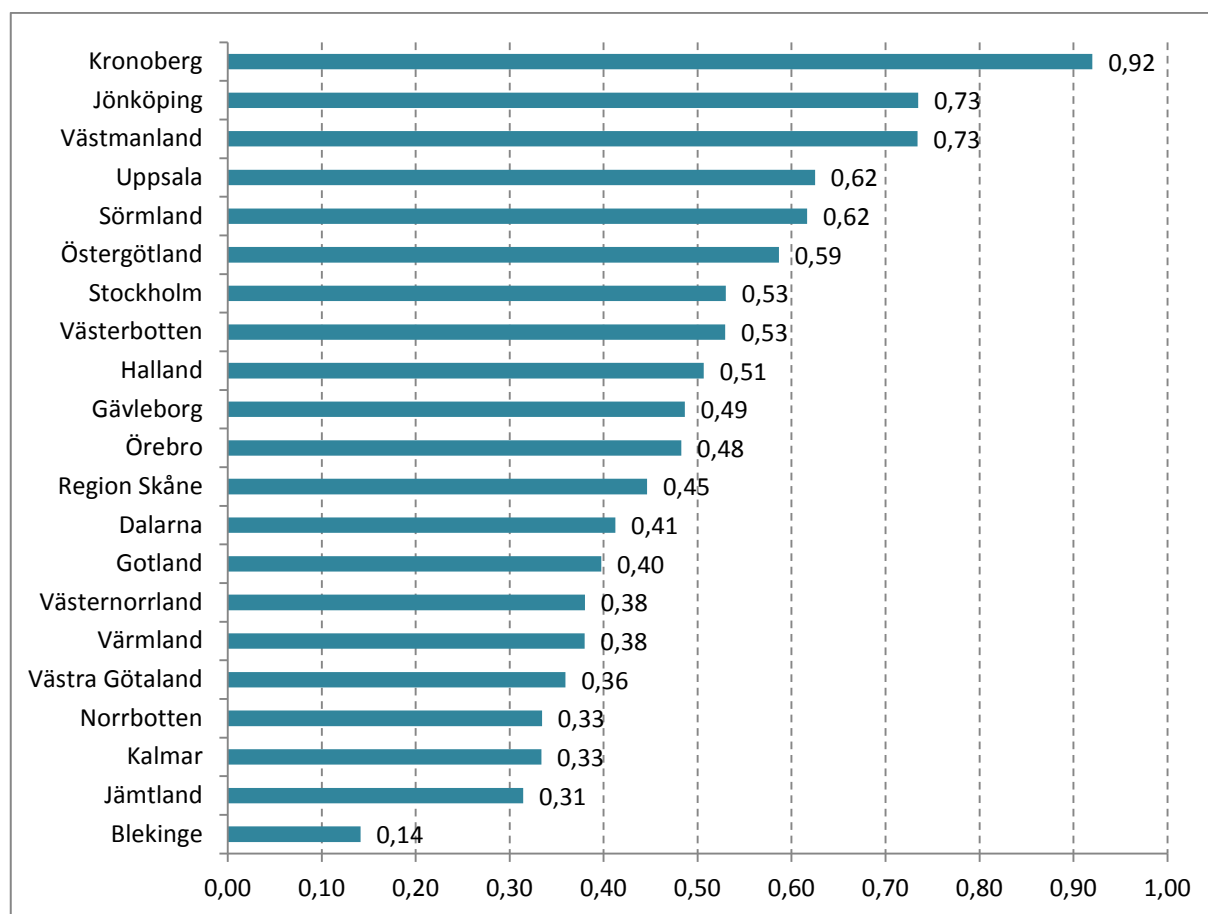
Kirurgisk behandling (13 st)

	2013	2012	2011
Blekinge	1	2	3
Sörmland	2	3	11
Västerbotten	3	15	20
Kronoberg	4	7	17
Örebro	5	16	8
Stockholm	6	6	2
Östergötland	7	11	16
Norrbottn	8	10	5
Dalarna	9	5	6
Västmanland	10	1	1
Region Skåne	11	9	9
Kalmar	12	19	19
Värmland	13	8	4
Gävleborg	14	17	18
Uppsala	15	13	10
Jönköping	16	4	12
Halland	17	20	14
Gotland	18		
Västra Götaland	19	18	15
Jämtland	20	12	7
Västernorrland	21	14	13

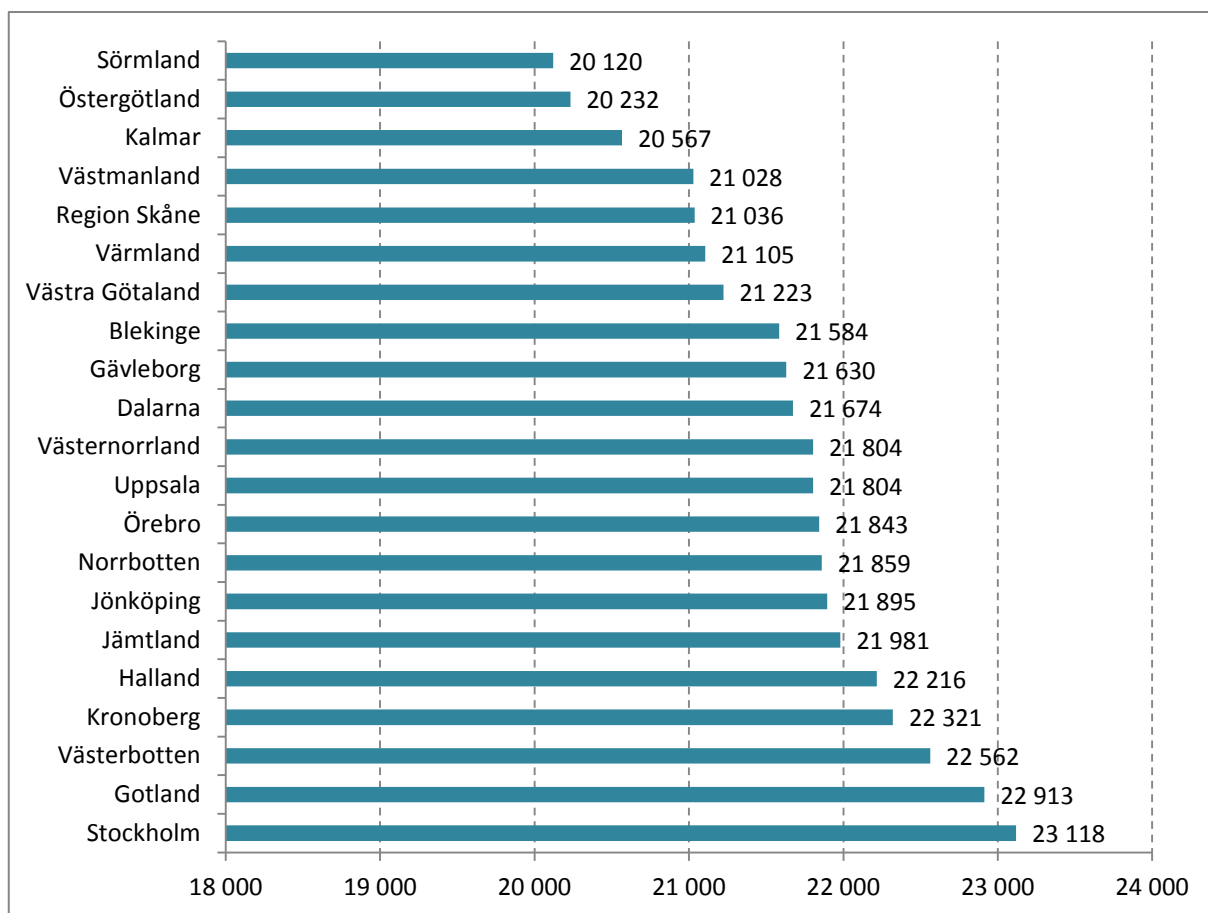

Intensivvård (3 st)

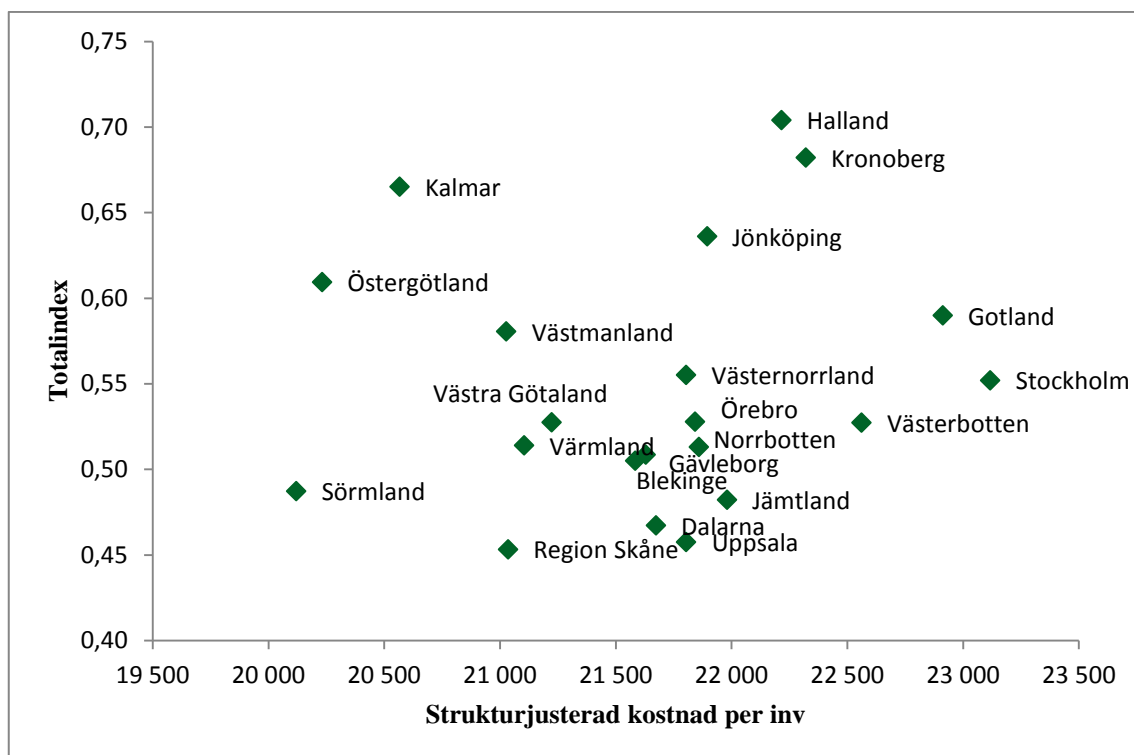
	2013	2012	2011
Kronoberg	1	4	2
Jönköping	2	3	6
Västmanland	3	1	20
Uppsala	4	7	1
Sörmland	5	5	11
Östergötland	6	2	9
Stockholm	7	8	8
Västerbotten	8	14	10
Halland	9	16	12
Gävleborg	10	17	18
Örebro	11	6	5
Region Skåne	12	10	7
Dalarna	13	19	4
Gotland	14		
Västernorrland	15	13	13
Värmland	16	12	19
Västra Götaland	17	15	16
Norrbottn	18	9	3
Kalmar	19	18	14
Jämtland	20	11	15
Blekinge	21	20	17

Strukturjusterade kostnader per invånare för hälso- och sjukvård

Samband mellan kostnad och sammanvägt index (20% patienterfarenhet, 20% tillgänglighet och 60% medicinska resultat)

Öppna jämförelser i överblick 2013

Öppna jämförelser hälso- och sjukvård

Öppna jämförelser hälso- och sjukvård innehåller en stor mängd indikatorer för flera väldigt olika områden. För att få en bättre överblick redovisas i denna rapport landstingsvisa index på olika aggregeringsnivå för såväl de övergripande som sjukdomsspecifika indikatorerna.

Upplysningar om innehållet
Katarina, Wiberg Hedman, katarina.wiberghedman@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2014
ISBN/Beställningsnummer: 978-91-7585-060-3
Text: Stefan Ackerby

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se. ISBN/Beställningsnummer nr